

Glòria de Castro Pascual (Caldes de Montbui, 1974) va estudiar ciències de la comunicació a la Universitat Autònoma de Barcelona. Durant vint-i-cinc anys va treballar de redactora publicitària per a grans firmes fins que va decidir deixar-ho tot enrere, i en l'actualitat treballa a Mallorca, on es va retirar amb la seva família per viure una vida més tranquil·la. *L'instant abans de l'impacte*, la seva primera novel·la, va quedar finalista del Premi Clarín de Novel·la, del Premi Pollença de Narrativa i del Premi BBVA Sant Joan de literatura catalana 2020. Lectora compulsiva, va créixer envoltada dels llibres dels seus pares i té com a referents autores com Angélica Liddell i Sylvia Plath.

Glòria de Castro

L' instant abans de l' impacte

ESCAFANDRE, 17

EDICIONS DEL PERISCOPI

L'instant abans de l'impacte

© Glòria de Castro Pascual, 2022

Primera edició: febrer del 2022

© de il·lustració de la coberta: Mari Fouz, 2022 (© de la fotografia de la noia: Gstockstudio / AdobeStock)

© de la fotografia de l'autora: Eduardo Martínez-Gil

© d'aquesta edició: Edicions del Periscopi SLU, 2022

Publicat per Edicions del Periscopi SLU

info@periscopi.cat

Web: www.periscopi.cat

Facebook: www.facebook.com/Periscopi

Twitter: twitter.com/Ed_Periscopi

Instagram: [@edicions_del_periscopi](https://www.instagram.com/edicions_del_periscopi)

Impressió: Romanyà Valls, Capellades

Imprès a Catalunya – *Printed in Catalonia*

Edició a càrrec d'Aniol Rafel, Andrea Rovira i Marta Rubirola

Maquetació i disseny interior: Tono Cristòfol

Correcció: Miquel Saumell Santaegènia, Òscar Lozano

i Núria Saurina Eudaldo

Disseny de la col·lecció: Tono Cristòfol

Aquest llibre s'ha imprès amb un paper offset cru de noranta grams i ha estat compaginat amb la tipografia Caslon Pro en cos 12,5.

Dipòsit legal: B 18494-2021

ISBN: 978-84-17339-83-8

Tots els drets reservats. Queda rigorosament prohibida, sense l'autorització escrita dels titulars del copyright, sota les sancions establertes per la llei, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment, inclosos la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars mitjançant el lloguer o préstec públics.

Per a l'Edu, fins a l'infinit

O bé el pou era molt fondo o bé ella queia molt a poc a poc, perquè, mentre queia, va tenir molt de temps per mirar al seu voltant i per preguntar-se què passaria després.

LEWIS CARROLL, *Alícia al país de les meravelles* (traducció de Salvador Oliva)

Farem les reduccions de personal d'una manera o d'una altra, sigui per la porta o per la finestra.

DIDIER LOMBARD, ex-director general de France Télécom

I'm not like them but I can pretend.

NIRVANA, «Dumb»

Ara

Va ser l'any que hi van haver tots aquells suïcidis a l'empresa de telefonia francesa, que jo vaig entrar a treballar a l'agència de publicitat de la filial de Madrid. Tot i això, el que passés a França eren coses que semblaven molt llunyanes. Que tenien poc a veure amb mi. Podria començar a explicar-ho així, a l'estil Sylvia Plath, però la poesia no aniria més enllà. Madrid no era Londres, ni Nova York, ni París. Madrid era una ciutat que em semblava odiosa i lletja i on els taxis, que feien pudor de peus i de seitons fregits, t'obligaven a sentir les tertúlies fatxes de la COPE. Però jo estava tan embadalida amb el meu embaràs incipient, que no vaig saber detectar els senyals: l'economia nacional desplomant-se, els companys d'altres agències acomiadats en massa, a la feina, aquelles noies comentant a l'hora de dinar que el canvi climàtic «no existeix», les restriccions de trànsit per la pollució de

l'aire, l'ascens dels partits d'extrema dreta. Jo era una illa d'hormones florint i multiplicant-se com en aquells documentals de National Geographic a càmera ràpida on mostren flors de tots colors obrint-se. «Firma aquí», m'havien dit. Encaixada de mans. Un somriure. «Farem grans coses.» No els hi havia dit, que estava embarassada. Abans de les setze setmanes hi ha moltes possibilitats de perdre el fetus, és el que se'n diu una funció higiènica del cos. Tenia, doncs, aquests pensaments sobre la mort. De vegades anava de ventre i m'aixecava de cop per mirar si, amb l'esforç d'empènyer cap avall, també l'havia perdut. Em preguntava quin aspecte tindria un fetus de dotze setmanes, si seria com una mena de gran coàgul de sang, com una regla molt abundant o si s'assemblaria a un pollet acabat de néixer, sense plomes i amb dos ulls negres grossos i botits. Pensava en això i pensava en la gent que es llançava al buit des de les finestres de les oficines centrals de París. En quin soroll devien fer els cossos quan arribaven a terra. Si seria com un cop sec o més aviat com si piquessin contra alguna cosa flonja i pesada com un matalàs. Als butlletins de comunicació interna no en van publicar mai fotos, dels morts esclafats a la vorera. També és veritat que no hi devia haver prou temps per recrear-se fent-ne vídeos, perquè no saltaven pas de gaire amunt, com passava amb els que es llançaven de les Torres Bessones. Aquelles sí que són imatges poètiques. Homes ocell amb roba d'oficina. Les americanes al vol, com Supermans del món capitalista. A mi m'agradava mirar-me-les. La lírica de la caiguda. Una música de fons. La sarabanda de Händel. Les van prohibir, les imatges,

van dir: «No és ètic». A l'oficina també, van dir el mateix, que no era ètic mostrar aquella gent que saltava. Deien: «Als anuncis de telefonia cal mostrar gent parlant i rient, feliç». Hi havia gent que es penjava amb el cable telèfonic que fabricava la mateixa companyia que deia «Cal mostrar gent que parla per telèfon i és feliç». Ara, quan penso en tots aquells anys, també em veig a mi mateixa saltant a càmera lenta. Planant des de l'últim pis fins a ran de terra, o més avall i tot, fins al soterrani, fins al pàrquing, fins a les clavegueres. Potser encara estic caient, però la càmera ha congelat la imatge i he quedat flotant en l'aire. El meu cos prim, de quaranta-nou quilos, no crec que faci gaire estrèpit si impacta contra el terra. Allà baix veig la cuina, el bullidor d'aigua amb el llumet blau encès, la tassa a punt amb la bosseta de camamilla, però ja no soc a Madrid. Soc en un altre lloc. Un lloc que podria no existir. Un lloc d'aquells que no tenen cap importància per ningú. On ja no tinc res a perdre. Perquè, d'alguna manera, ho he anat perdent tot durant la caiguda. El pis a Madrid, la feina estable, les promeses consumistes clamant que, amb el producte adequat, la teva vida millorarà. Un dia vaig deixar de creure en tot això. Em vaig adonar que tot era mentida. «Compra, sigues feliç.» Fills de puta. Va ser llavors que vaig decidir no comprar res que no fos essencial per a la vida. Ni plans de telefonia, ni sabates, ni samarretes, ni crema suavitzant. «I això com et penses que afectarà el sistema?», dirien, burlant-se'n. Jo, com aquells pardals diminuts, amb aquest cos prim, aquest cos aire, colant-se per accident dins del fuselatge d'un Boeing 787. Una mena de Sylvia Plath terrorista fent explotar el cony

de forn farcit de triperòxid de triacetona en ple Mobile World Congress.

Vet aquí la meva història. La meva veritat. La crònica del meu salt.

Hivern

Dia 0

Des de dins, les finestres no es poden obrir.

Ja fa sis anys que treballo aquí, a Madrid, a l'agència de publicitat de la filial d'una empresa francesa de telefonia. Durant aquest temps he tingut dos fills, dos permisos de maternitat i dos més de lactància.

Com cada matí, he deixat el Petit amb la Gladys, la mainadera equatoriana.

Cada tres hores em puja la llet.

Tot i això ja no duc el tirallet a la motxilla, ni els pots que he de deixar amagats a la nevera de l'oficina, ni la nevereta amb un envàs de glaç sec com la primera vegada. Ara deixo que la llet pugui i em mulli lleugerament els sostenidors. De vegades la humitat dels mugrons em traspasa la samarreta i dibuixa dos petits cercols que, quan s'assequin, deixaran un rastre blanquinós i encartonat al teixit. ELLS ho ignoren. ELLS mai em saluden, la seva mirada em traspasa el cos, com si fos invisible.

ELLS són els caps. Però no són els caps absoluts. També tenen uns caps per damunt, que alhora tenen un altres caps, que alhora depenen d'un entramat de multinacionals, d'un hòlding empresarial, d'un sistema econòmic, d'un règim consumista totalitari.

Parlo cinc idiomes.

Puc fer xirsàssana, que és una postura de ioga sobre el cap, i sostenir-me totalment vertical durant cinc minuts.

Quan vaig entrar a treballar aquí em trobava al pic de la meva vida professional. Duia un fotimer d'anys treballant com a redactora als departaments de publicitat de grans multinacionals.

Però vaig ser mare.

Dues vegades.

ELLS ja no somriuen. Ja no diuen «Farem grans coses».

He començat a escriure això perquè porto cinc anys sense fer res. Sense que em passin feina. Entro a les nou del matí, m'assec, engego el portàtil, espero fins a les tres de la tarda, que és quan s'acaba la meva jornada reduïda per tenir cura de dos menors, apago el portàtil i me'n vaig a casa.

Des de dins, les finestres no es poden obrir. Els sostres són massa alts com per penjar-se amb un cable telèfonic. Van prendre les mesures necessàries perquè no passés com a França.

ELLS em veuen escriure i no em pregunten què faig. Hi ha actrius que diuen que a partir dels quaranta es tornen invisibles, però ho diuen metafòricament. Jo soc invisible de veritat. Si ara m'enfilés a la taula, m'apugés la samarreta i em premés els mugrons per fer-ne sortir

llet a raig a l'estil Manneken Pis estic segura que no s'immutaria ningú.

Escric això per no tornar-me boja. Perquè cada mitja hora miro el rellotge i comprovo que de fet no ha passat mitja hora sinó que només han passat cinc minuts.

Podria anar-me'n, tornar a casa, tenir cura dels meus fills, alletar-los fins que se m'atrofiïn els mugrons. Però això significaria que ELLS han guanyat.

I no puc deixar que guanyin.

Dia 1

No compro calces de blonda.

Tinc quaranta anys.

Avui, a casa, m'he trobat el primer pèl blanc al pubis. El final, que s'atansa. El declivi que comença a treure el cap. No sé si és senyal d'alguna cosa. La meva esteticista em deia: «Si et surten pèls blancs al pubis vol dir que no te'n sortiran al cap». És veritat que no tinc ni un cabell blanc al cap. Ara tampoc tinc pèl al pubis. Me l'he esquitat amb les tisoretetes de tallar les ungles, per esborrar-ne l'evidència. La llum blavosa del portàtil, que m'he endut al llit, des d'on escric, il·lumina el meu cony pelat de ballarina adolescent. No ho sabrà mai, ell, això dels pèls blancs. Ell vull dir l'Horacio, el meu company argentí, el pare dels meus fills, el cos de pell bruna que ara dorm aquí al costat.

Les coses que ens diem i les que no ens diem.

Aquesta tarda, mentre m'eixugava la sang que sortia d'un petit tall que m'he fet al llavi menor, l'Horacio m'ha dit des de l'altre costat de la porta.

—Hem de parlar.

Ho ha dit amb el mateix accent que m'humitejava les calces quan el vaig conèixer. Jo mirava dins de la tassa del vàter, tota plena de borrissol negre, que semblava la gola oberta d'un monstre que ens hagués d'engolir a tots, i allà, enmig de tota aquella negror, l'evidència, el pèl blanc recargolant-se sobre si mateix com un d'aquells cucs intestinals finíssims. Pensant, passi el que passi no l'he de deixar entrar.

Un a cada costat de la porta com en aquests concursos de trobar parella en què, en un moment donat, la paret que separa els dos protagonistes s'alça cap al sostre fictici del plató.

—Amor?

Ha dit.

—Sí?

Però de l'altra banda només arribava la seva respiració. La mateixa que sento ara, rítmica i compassada.

És com si, d'alguna manera, a l'hora de parlar, l'Horacio intentés tapar un gran silenci.

—He deixat el *laburo*.

Jo encara duia les tisoretetes de tallar les ungles a les mans, les calces baixades fins a mitja cama. Unes calces funcionals, còmodes, de cotó negre, rentades a temperatures molt superiors a les recomanacions de l'etiqueta, que no estaven preparades per afrontar catàstrofes familiars amb dignitat.

Me les he apujat de seguida, pensant en l'escena de les mitges d'*El graduat*. Amb quina dignitat, amb quina superioritat ho feia ella i amb quin patetisme ho he fet jo. Jo també soc més gran que ell. No tant, en realitat, però en aquells moments semblava que ens separessin tres segles i no pas tres anys.

He sortit i hem vingut fins aquí, fins aquest mateix llit, que és on havia deixat els texans, perquè aquest tipus de converses s'han de tenir vestits, he pensat. Ell m'ha mirat la mà on duia les tisoretetes. Un artefacte inofensiu però que en el control de seguretat d'un aeroport seria considerat una arma blanca.

M'ha parlat del tedi de la feina, de com n'està fins als ous, d'aguantar que els caps i els clients estúpids *le rompan las bolas*, del poc que es valora avui en dia la creativitat, que només manen els diners, que l'únic que fem és contribuir a la propagació del consumisme..., de tot això, parlava. Ho fa molt bé, això de parlar. I semblava ben bé que parlés de mi, de la meva feina. És cert que tots dos tenim professions poc ètiques que no fan més que corrompre la gent fent-los comprar coses que no necessiten, que no ens fan créixer com a persones i que no ens dignifiquen espiritualment, però que ens proporcionen el sou necessari per pagar tot el que ens envolta. Malgrat això, i posats a comparar, jo treballo per una companyia que provoca el suïcidi dels seus treballadors, mentre que l'Horacio treballa per a una empresa de gelats que l'únic que pot arribar a provocar és un lleuger increment de l'obesitat infantil. O sigui que era jo qui tenia més raons no només per deixar la feina, sinó per pronunciar la

frase lapidària amb què l'Horacio ha donat per tancada la conversa:

«...així que no tenia sentit seguir amb aquesta farsa».

Dia 1

Mitjanit.

Continuo estesa damunt d'aquest llit on diries que s'hi ha estavellat un avió. Encara hi ha els meus texans rebregats, que no m'he arribat a posar. La vànova blanca sembla una extensió de neu dels Andes. Jo, un cadàver. Per tot arreu, les restes invisibles del fuselatge del que ha estat la nostra vida, tot allò en què havíem cregut. Miro la paret, com si la resposta estigués amagada darrere la taca d'humitat que ha aparegut misteriosament aquesta setmana, com un presagi. Com l'entrada del pou de l'Àlícia al país de les meravelles.

Dia 2

No compro espelmes aromatitzades.

Ell diu, «Em sento alliberat».

Ell diu, «La feina és una mentida».

Ell diu, «Ara podré fer el que sempre he volgut fer».

I jo li pregunto:

—I què és això que sempre has volgut fer?

Però no em respon. S'aixeca i em pregunta si vull una camamilla. De sobte, des del llindar de la cuina, es gira

i m'explica que si ens abandonessin, per exemple, al mig d'una selva hondurenya, no podríem fer res. La nostra feina no ens ajudaria a sobreviure. No sabríem fer foc amb dos pals, no sabríem com posar-nos a buscar menjar, no sabríem construir una cabana per arrecerar-nos de la pluja.

Penso en la bosseta de camamilla, que d'entrada sura però que tard o d'hora s'acaba enfonsant, tan bon punt es consumeix l'oxigen que contenia.

Fins a tocar fons.

Dia 3

No compro detergent amb substàncies activades ni merdes d'aquestes.

Estenc els jerséis de la bugada com si fossin cossos decapitats. L'aigua regalima per les mànigues i cau gotejant al terra del pati del celobert. Com si l'angora plorés per la crueltat infligida en aquell teixit suau i fràgil, necessitat de sabons neutres, de delicadesa i rentats a mà. Us hi acostumareu, els dic, un s'acostuma a tot.

Dia 4

No cauré en la trampa.

Aquest matí he entrat a l'oficina sabent que aquesta feina no serà només una petita aturada provisional cap a la vida somiada. Em sento com els supervivents de l'accident

d'avió dels Andes, que, en el seu intent per trobar ajuda, en arribar al cim, l'únic que van veure foren més i més muntanyes nevades. He d'assumir que m'he convertit de cop en la part responsable de la unitat econòmica familiar. Per això dic bon dia a la gent, amb un to de veu amable, compleixo l'horari, fingeixo il·lusió, ignoro les nàusees.

De cop se m'acosta un becari que no he vist abans, o potser sí, perquè s'assembla a la mena de becaris que apareixen i desapareixen cada trimestre, tan bon punt se'ls extingeix el contracte de pràctiques.

—És a tu a qui he de passar la feina per vendre els nous plans de telefonia?

Miro al meu voltant i penso si és una broma. Si no hi deu haver algú en alguna banda gravant amb el mòbil aquesta humiliació.

«Fa cinc anys que no em passen cap feina», vull explicar-li.

Van dir: «Farem l'impossible perquè te'n vagis», vull explicar-li.

Jo vaig dir: «No me n'aniré pas sense un acomiadament i una indemnització».

Jo vaig dir: «Porto setze anys treballant d'això».

Jo vaig dir un munt de coses, perquè primer les havia assajat amb l'Horacio, que em deia que era una lluitadora admirable dels drets laborals, que qualsevol dona estaria orgullosa de mi, que això era el que calia fer, no deixar que guanyés el sistema.

Però potser no era tant això, el que volia dir.

Ara ja no ho sé.

De tot això fa cinc anys i encara no me n'he anat ni

m'han fotut al carrer. És com un desafiament, a veure qui pot més.

«Cada dia arribo a les nou, puntual, m'assec, engego el portàtil i m'enfronto a la meva jornada de sis hores de no res», voldria explicar-li.

I aquest noi, que és de bona família perquè estudia en una escola de publicitat privada i duu un polo amb el coll rivetejat, els cabells pentinats cap enrere amb gomina i té accent del barri del parc de Conde de Orgaz, com tots els becaris que venen a l'oficina a fer pràctiques, diria: «Tens raó, és una injustícia, deixa que truqui al meu pare, que ell és l'amo d'un entramat de societats i grups empresarials i hòldings comercials i podrà fer-hi alguna cosa».

La meua taula està ben neta. Soc la que menys gasta en material. No he d'afilar el llapis. No he d'escriure res a les llibretes de tapes taronges i brillants. No he d'apuntar cap recordatori de reunió a cap agenda corporativa.

Torno a mirar el becari, el plec de fulls, com una promesa. Potser, finalment, he guanyat?

—Vine —li dic.

M'assec a la taula disposada a escoltar-lo. Molt més disposada del que he estat mai d'escoltar ningú.

Ell m'engega un discurs assajat a la perfecció, com l'hi han ensenyat a fer a l'escola de publicitat caríssima: «Es tracta de vendre els nous plans de telefonia, de vendre els terminals de mòbil nous amb més megues, de vendre el paquet de televisió amb tota la lliga, i la Champions, i la Copa del Rei, la segona línia gratuïta, que... bé, en realitat no és gratuïta, però això només ho aclarirem al text legal...».

El becari va llegint i jo no només sento la plenitud i la joia de tenir per fi alguna cosa a fer durant la meua jornada (encara que es tracti de vendre mentides i paquets inútils a preus desorbitats que freguen la illegalitat i es mereixerien denúncies a l'OCU), sinó la certesa que, es tracti del que es tracti, jo no cauré en aquesta trampa.